

Protocol de prevenció, detecció i actuació contra l'Abús Sexual Infantil (ASI) de Castellers de Badalona

Aquest document està basat en el model de la Comissió d'Equitat de la Coordinadora de Colles Castellers de Catalunya (novembre de 2021) creat a partir del Protocol de prevenció, detecció i actuació contra l'Abús Sexual Infantil dels Castellers de Barcelona en col·laboració amb la Fundació Vicky Bernadet (octubre de 2021).

Comissió d'Equitat de Castellers de Badalona

Gener de 2026

Taula de continguts

1. Introducció i presentació	1
2. Marc conceptual	2
3. Objectius	3
4. Foment del bon tracte	4
4.1. Prevenir	4
4.2. Detectar	5
4.3. Notificar	5
4.4. Donar suport	5
5. Circuit de notificació en cas de sospita o detecció d'asi	6
Annex 1. La comunicació amb les famílies	7
Annex 2. Indicadors d'ASI en relació amb l'àrea psicològica, social i emocional	8

1. Introducció i presentació

Avui en dia, l'assetjament i l'abús sexual es constitueixen com a modalitats de violència sexual que no només atempten contra la llibertat sexual individual de cadascú, sinó que també lesionen els drets fonamentals dels infants a la "integritat física i moral", definits pel Comitè dels drets de l'infant de les Nacions Unides.

Aquest protocol parteix de la necessitat de sensibilitzar sobre l'existència dels abusos sexuals a la infància i adolescència, i també fer visible la vulnerabilitat de les persones menors d'edat en aquest terreny, així com la importància d'una gestió eficaç des del moment de la detecció fins a l'últim instant de la intervenció.

Resulta evident que el món casteller és un espai inclusiu on els infants conviuen amb altres infants, adolescents, joves i adults, de tota tipologia de famílies i contextos socials, amb diferents característiques personals i amb un ampli espectre de vivències i experiències. Aquest fet, més enllà dels factors enriquidors que comporta des d'un inici, suposa, a la vegada, un increment en el risc associat al fenomen que tractem en aquest protocol.

Cal destacar que **les relacions entre els infants i els adults són relacions verticals**, és a dir, **impliquen una desigualtat basada en el poder i l'autoritat** que representa l'adult envers l'infant. Aquestes relacions asimètriques poden ser utilitzades de manera correcta, per establir límits, ensenyar normes socials, etc. o poden ser usades de forma negativa per forçar a l'infant a realitzar (de manera activa o passiva) conductes que impliquen un greu risc per al correcte desenvolupament cognitiu, emocional i social com són els maltractaments, els abusos i la violència.

L'educació en el món casteller, com a part de l'educació no formal, inclou una intervenció educativa en el temps lliure dels infants i adolescents fora de l'ensenyament reglat i de l'àmbit familiar. La nostra funció educativa recau en la transmissió dels valors individuals i col·lectius (seguint la tònica dels valors i principis de la Colla), utilitzant les activitats pròpies que s'ofereixen en els diferents espais de canalla, com són els tallers, les activitats i el temps compartit entre canalla i tècnica. Resulta un entorn ideal per fomentar valors com el respecte, l'autoestima, la inclusió social i establir les bases per poder crear un futur de Colla feminista, inclusiva i lliure d'agressions.

Si ens preguntem per què és necessari crear un protocol de prevenció dels abusos sexuals en infants i adolescents, cal pensar en què, com a Colla, tenim el deure de:

- Protegir els infants i adolescents que assisteixen als assajos i actuacions, gestionades per la Colla o tercers.
- Atendre els infants i adolescents que pateixen o han patit situacions d'abús sexual comès per algun altre menor o per algun adult, en el context de donar una resposta efectiva.
- Propiciar conductes saludables i de relacions sanes i enriquidores, entre tots els membres de la Colla, que no comportin cap risc per als infants i els adolescents.

2. Marc conceptual

El Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya defineix l'abús sexual infantil com "tota activitat imposada per un adult a un infant/adolescent contra la qual té dret a la protecció del dret penal. També es considera abús totes les activitats sexuals imposades per un infant a un altre si el primer és considerablement major que la persona agredida o si utilitza la força, les amenaces o altres mitjans de pressió".

L'abús sexual infantil té en compte dos conceptes de vital importància:

- Primer: ens trobem amb la **coerció**, que s'entén com el contacte (no necessàriament físic) sexual mantingut per mitjà de força física, amenaça, manipulació, pressió, autoritat, engany, etc. i ha de ser considerada criteri suficient per etiquetar una conducta sexual com a no desitjada, independentment de l'edat de la persona presumpta agressora.
- Segon: hi ha una **asimetria d'edat, desigualtat madurativa o abús de poder**, ja que són factors que impedeixen la veritable llibertat de decisió de l'infant o adolescent. Aquesta diferència d'edat influeix en l'abús de poder que perpetre la persona presumpta agressora sobre la persona agredida.

Quines tipologies d'abús sexual infantil existeixen?

Àmbit	Intrafamiliar	
	Extrafamiliar	
Durada	Agut Puntual	
	Crònic Llarg període	
Desenvolupament	Essencial	Amb contacte Carícies, masturbació, penetració...
		Sense contacte Proposicions verbals explícites, exhibicions sexuals...
	Temàtic	Grooming Relació sentimental virtual incitada a través de l'engany i la manipulació.
		Sexting Producció o distribució d'imatges o àudios sexuals d'un/a mateix/a o d'altres.

3. Objectius

És missió d'aquest protocol prevenir, detectar, notificar i derivar les situacions de maltractament i abús sexual infantil i adolescent dins la Colla, essent així els objectius:

1. Vetllar per la no vulneració dels Drets dels infants i adolescents.
2. Prevenir, des de la Colla, les situacions d'abús sexual o maltractament dels infants i adolescents.
3. Detectar les situacions de vulneració de qualsevol dels drets dels infants i adolescents.
4. Assegurar les funcions de protecció i atenció cap als infants i adolescents víctimes de qualsevol tipologia de violència o maltractament.
5. Activar els recursos per a l'atenció i protecció dels infants i adolescents, o en el seu cas, la derivació als diferents serveis especialitzats.
6. Capacitar als infants i adolescents per aprendre a identificar situacions de risc i que siguin capaços de desenvolupar mecanismes i estratègies d'autoprotecció per fer-hi front o demanar ajuda en cas de patir qualsevol mena d'assetjament.
7. Educar als infants i adolescents per conèixer els riscos associats per poder adoptar les mesures de prevenció necessàries i que en facin un ús responsable.
8. Sensibilitzar i formar als adults, familiars i professionals sobre les dimensions i conseqüències de l'assetjament infantil i adolescent i dotar de pautes per a la identificació, detecció, actuació i derivació.
9. Convertir l'espai social de l'entitat en un espai segur i lliure d'agressions.

4. Foment del bon tracte

Ser ben tractats és un dret dels infants i adolescents pel simple fet d'existir, i aquest dret ha de ser respectat pels i les familiars, educadors/es, cuidadors/es i pel conjunt de comunitat.

Es coneix el bon tracte com el conjunt de capacitats de les persones per a cuidar-se entre elles i fer front a les necessitats personals pròpies i de l'altre, mantenint sempre una relació afectiva i d'amor. El punt de partida del bon tracte recau en respondre correctament a les necessitats de cura, protecció, educació, respecte, empatia i vinculació afectiva.

En l'àmbit de la Colla, com a responsables de la canalla que tenim a càrrec, hem de destacar quatre actuacions fonamentals en el foment del bon tracte entre l'adult i l'infant/adolescent:

4.1. Prevenir

La persona responsable, en la seva intervenció, exerceix models educatius de bon tracte de les següents maneres:

- Establint relacions d'acceptació, empatia, suport i respecte.
- Facilitant models de relació sans amb coherència educativa, marcant els límits i a la vegada acceptant crítiques i postures divergents.
- Aportant suport i límits, confiant en les possibilitats de cada individu, i mostrant respecte cap a les diferències individuals.
- Fomentant relacions de confiança, on la comunicació sigui oberta, i se'ns pugui venir a explicar qualsevol actitud, comportament o comentari dels companys/es o adults que molestin o facin sentir incòmode.
- Controlant els comportaments mitjançant intervencions inductives consistents i corregint el comportament inadequat amb mètodes o estratègies clares, raonables i respectuosos.
- Ensenyant les normes i les regles que modulen els comportaments dins de l'àmbit de l'educació no formal des d'un marc de relacions socials, que són recordades i reforçades de forma natural i quotidiana.
- Orientant les famílies cap a pautes educatives, de coneixement i acceptació dels mateixos fills/es.

4.2. Detectar

L'adult, en la seva pràctica i gràcies al temps que conviu amb els infants/adolescents, es troba en una posició privilegiada per a la detecció de situacions de risc per als infants/adolescents. Per a fer una correcta detecció de les possibles situacions d'abús, cal mantenir les següents actituds actives:

- Parar atenció sistemàticament en diferents moments i contextos i avaluar la seva presència (roba, cops i ferides, estat físic general, estat emocional, etc.), controlar la seva assistència i les absències, per a poder conèixer i detectar aquelles situacions de risc o desemparament quan no tenen les necessitats bàsiques cobertes.
- Compartir informació amb la xarxa de professionals. És bàsic compartir amb els serveis socials del territori les possibles situacions de fragilitat.
- Valorar la gravetat de la situació detectada i els passos a seguir. Les entitats del lleure han de basar les seves actuacions en el Protocol Marc d'Actuacions en Casos d'Abusos Sexuals i altres Maltractaments Greus a Menors, que serà d'obligatòria aplicació en cas de sospita de maltractament i de certesa de maltractament.

4.3. Notificar

L'adult té l'obligació legal, ètica i social d'actuar en els casos de maltractament que conegui, segons la Llei orgànica 1/96 de protecció jurídica del menor i la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. En cas que la persona responsable (i adulta) sigui coneixedora de casos i situacions de maltractament als infants/adolescents i **no ho notifiqui als òrgans pertinents** (Comissió d'Equitat, Comissió Reglamentària o directament a Junta) quedarà subjecte de valoració si aquesta actitud suposa un **incompliment del Reglament de Règim Intern** i es prendrà la decisió que es consideri oportuna en funció de la situació. Aquesta decisió pot oscil·lar entre la prohibició a l'exercici de càrrecs de responsabilitat dintre l'entitat i l'expulsió definitiva.

4.4. Donar suport

Davant de qualsevol situació de maltractament o abús sexual, s'ha d'escoltar l'infant/adolescent, creure'l i donar-li tot el suport que necessiti. Mentre l'infant/adolescent afectat continuï necessitant la nostra ajuda com a adults, el posicionament de l'entitat haurà de ser el de continuar fent-li costat. Sempre que el tutor o tutora legal així ho sol·liciti, la Colla disposarà d'una persona responsable de la Comissió d'Equitat, qui haurà de coordinar-se amb les famílies o amb els professionals dels serveis exteriors que estiguin intervenint en el cas per tenir coneixement de la situació, per entendre i poder interpretar les conductes de l'infant i ser capaços d'oferir espais d'escolta i contenció emocional.

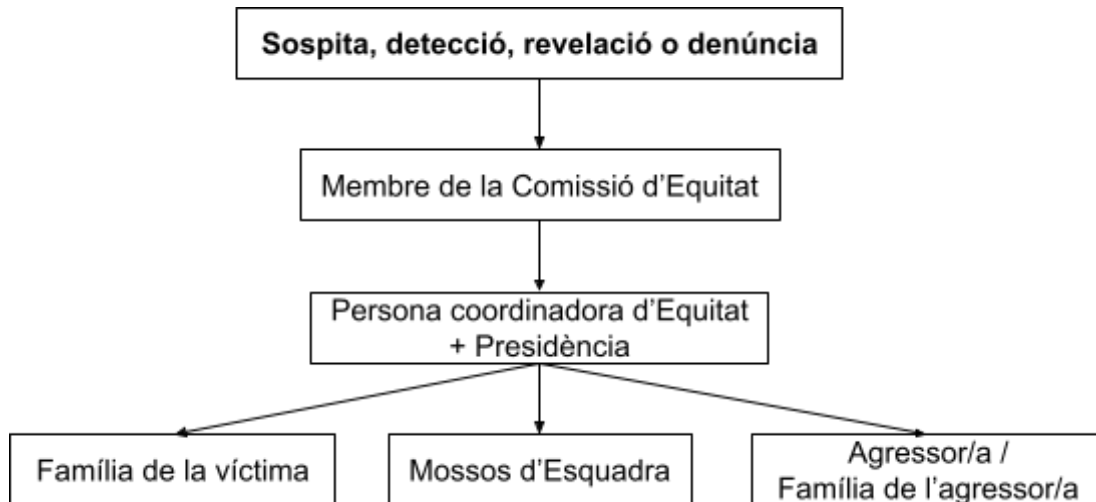
Si s'han pres mesures protectores externes que no permeten al menor assistir a les activitats de la Colla (assajos, actuacions i activitats), és aconsellable que la Comissió d'Equitat, conjuntament amb el/la cap de canalla ofereixi una explicació a la resta d'infants/adolescents, adequada a l'edat i al moment evolutiu i maduratiu, que garanteixi la privacitat.

5. Circuit de notificació en cas de sospita o detecció d'ASI

Què fer si hi ha sospita, detecció, revelació o denúncia d'ASI?

En termes generals el procediment de notificació en un cas d'abús sexual infantil serà immediat i seguirà els següents passos:

Conseqüència en cas de sospita: Suspensió de la persona presumpta agressora de la Colla fins a la resolució del cas.

Conseqüència en cas de confirmació d'ASI: Expulsió de la persona agressora de la Colla de manera definitiva, en cas que l'agressió hagi estat comesa per un/a menor, es valorarà el cas amb tots els agents implicats (serveis socials, policia, etc.).

Què fer si l'ASI és flagrant?

El procediment de notificació en un cas de manifestació evident d'abús sexual infantil sota els ulls d'una persona adulta, serà immediat i seguirà els següents passos:

Conseqüència: Expulsió de la persona agressora de la Colla de manera definitiva, en cas que l'agressió hagi estat comesa per un/a menor, es valorarà el cas amb tots els agents implicats (serveis socials, policia, etc.).

Annex 1. La comunicació amb les famílies

Persona presumpta a agressora	A qui s'ha de comunicar?	Què s'ha de comunicar?	Quan s'ha de comunicar?	Qui ho ha de comunicar?
<i>Persona de fora de l'entitat</i>	A la família de qui ha patit l'abús.	El relat de l'infant.	Es buscarà el moment adient més immediat a la verbalització, detecció o sospita.	Persona coordinadora d'Equitat + Presidència
<i>Menor participant de l'entitat</i>	A la família de qui ha patit l'abús. A la família de qui ha comès l'abús.	A les dues famílies: el relat de l'infant que ha patit l'abús.	Es buscarà el moment adient més immediat a la verbalització, detecció o sospita.	Persona coordinadora d'Equitat + Presidència
<i>Adult responsable de l'entitat. Una víctima.</i>	A la família de qui ha patit l'abús. Valorar si cal explicar-ho a la resta de famílies.	El relat de l'infant. Si es valora explicar-ho a la resta de famílies, es dirà que s'ha incomplert el RRI.	Es buscarà el moment adient més immediat a la verbalització, detecció o sospita. Després, es valorarà convocar una reunió amb la resta de famílies.	Persona coordinadora d'Equitat + Presidència
<i>Adult responsable de l'entitat. Més d'una víctima.</i>	A les famílies dels qui han patit l'abús. A la resta de famílies de l'entitat.	El relat de cada infant a la seva família. La situació detectada, els passos que s'estan seguint i la predisposició a actuar d'acord amb les autoritats.	Es buscarà el moment adient més immediat a la verbalització, detecció o sospita. Després, es convocarà una reunió a curt termini amb la resta de famílies per explicar la situació.	Persona coordinadora d'Equitat + Presidència

*Taula adaptada a partir d'una guia de comunicació a les famílies de la Fundació Vicki Bernadet.

Annex 2. Indicadors d'ASI en relació amb l'àrea psicològica, social i emocional

La següent taula mostra diferents indicadors que poden servir per detectar casos d'ASI, s'ha de tenir en compte que aïlladament no han de per què suposar un cas d'ASI, i que sempre s'han de tenir en compte les característiques comunes del menor al qual observem.

Tipus d'efectes	Símptomes
Dificultats emocionals	Pors i fòbies, desconfiança, depressió, alta ansietat, baixa autoestima, sentiments de culpa, vergonya, estigmatització, malsons, somnis recurrents, conducta d'hipervigilància, respostes exagerades, rebuig al mateix cos, conductes autolesives, ideació i pensament suïcides.
Dificultats cognoscitives	Conductes hiperactives, problemes d'atenció i concentració, baix rendiment acadèmic.
Dificultats de relació	Menor nombre d'amics, poc temps de relació amb iguals, aïllaments, dèficit en habilitats socials.
Dificultats funcionals	Problemes de son, canvis en hàbits alimentaris, enuresi*, encopresi**, mals de cap, mals d'estómac.
Dificultats en la conducta sexual	Masturbació compulsiva, imitació d'actes sexuals, ús de vocabulari sexual inapropiat, curiositat sexual excessiva, jocs i dibuixos de naturalesa sexual, conductes seductores i exhibicionista, problemes d'identitat, conducta sexual promíscua.
Dificultats de conducta disruptiva i social	Hostilitat, agressivitat, ira i ràbia, conductes oposicionistes.
Dificultats addictives	Abús de substàncies (tabac, alcohol, i altres drogues).

*Enuresi: emissió repetida d'orina durant el dia o la nit, de forma involuntària, a la roba o al llit. Perquè es consideri significatiu s'ha de donar un mínim de dues vegades per setmana durant un mínim de tres mesos i l'infant ha de tenir més de cinc anys.

**Encopresi: emissió repetida d'excrements durant el dia o la nit, de forma involuntària, a la roba o al llit. Perquè es consideri significatiu s'ha de donar un mínim de dues vegades per setmana durant un mínim de tres mesos i l'infant ha de tenir més de cinc anys.

castells

Colles Castelleres de Catalunya

